

שפקד את פרס, מדגישה עוד יותר את גורלם המר של מיליונים אלה. השאה העביר חוקים לחלוקת האחויות בין האיכרים, אך בעליהן משתמשים מביצוע החוקים.

הם קרוב ל-18 מיליון האיכרים של פרס. החיים ברמה פרימיטיבית, שצולמה בשעת הרעש האחרון, בית עלובה. תמונה זו.

השאה מוחמד רוא הפלווי ואשתו, פארה זיבה היפה (במרכז), אצל הנשיא קנדי ואשתו. השאה מקווה לנשור על התהום הפעורה בינו לבין עמו.

הנשלטים

תרופות, חימיקלים, ביצים. במרוצת הזמן הזל הענק הדרום להתנער, וביוזמת הממלכה הוקמו מיפעלי-הרושת בקצב קדחתני. במשך ארבע השנים האחרונות בלבד הוקמו 4000 מיפעלים, ששיחירו את פרס נגד התלות המחלטת בייבוא. היא כבר אינה מייבאת מלט מישראל ובעוד שנה תפסק גם לייבא טקסטיל.

כאשר תפסיק לקנות טקסטיל מישראל, ירגישו בכך רק מעטים מן הפרסים שלבשו עד כה בדים אלה. כי הסוחרים והיבואנים — ברובם יהודים — הציגו את סחורותיהם הישראליות כתוצרת שחייב או צרפת, כדי למנוע בעד התנגדות אפשרית של הלקוח ה-

פרסים רבים, תושבי ישראל, שחזרו לביקור קצר בארץ מולדתם, שכחו זאת. הם הגיעו לפרס כשהם נושאים דרכון ישראלי, ובלבם הכוונה לשוב ארצה לבתיהם ולעסקיהם כעבור תקופה קצרה. אחדים מהם באו למצוא כלה עשירה. לפתע נפלה מהם לומה על ראשם: על פי החוק הפרסי נשארו נתונים פרסיים; ומאחר שלא הספיקו לשרת בצבא לפני עלותם לישראל — נדרשו עתה למלא את חובתם הלאומית.

לישראל בגלוי, שימשה פרס ארץ-מעבר לאלפי יהודים עיראקים, שעלו לישראל במחלת הציונית. הפרסים התירו ליהודים אלה להיכנס ללא קשיים, הירשו לסוכנות היהודית להקים עבורם מחנה-מעבר ליד טהראן, ולהטיבם בטיסות מיוחדות ללוד. כאשר נסתיימה פחות-אז יותר עליית יהודי עיראק דרך פרס, ניגשה הסוכנות היהודית לאירגון עליית יהודי פרס עצמה. מתוך כ-160 אלף יהודים שחיו בארץ זו לפני קום המדינה, עלו עד כה למעלה מ-60 אלף — כולם באמצעות הסוכנות היהודית, בדיעת הממשלה הפרסית. משרדי הסוכנות פתוחים עד היום בטהראן, מול השגרירות הסובייטית.

שבוועים לפני כן שימשה נסיעה זו מוקד למשבר בצמרת השלטון. ידיעה קצרה הודלפה לעיתונים על הנסיעה המתוכננת. דיין כעס ורתח. ראה בהדלפה זו נסיון מכוון להכשיל את הנסיעה. כי תנאי בליעבור ביחסים בין ישראל ופרס היה, שיחסים אלה יישמרו ככל האפשר כסוד. משוודלפה הידיעה, היה ברור לדיין כי הפרסים יבקשו לבטל את הנסיעה. הוא אף איים להסיק מסקנות מרחיקות-לכת, עם

שבוועים לפני כן שימשה נסיעה זו מוקד למשבר בצמרת השלטון. ידיעה קצרה הודלפה לעיתונים על הנסיעה המתוכננת. דיין כעס ורתח. ראה בהדלפה זו נסיון מכוון להכשיל את הנסיעה. כי תנאי בליעבור ביחסים בין ישראל ופרס היה, שיחסים אלה יישמרו ככל האפשר כסוד. משוודלפה הידיעה, היה ברור לדיין כי הפרסים יבקשו לבטל את הנסיעה. הוא אף איים להסיק מסקנות מרחיקות-לכת, עם

משחק הנשאה של ישראל

הבעיה המטרדית במיוחד את שליחי הסוכנות היא בעיית היורדים מישראל. הם מבקשים עתה לשוב ולעלות ארצה. כמו רחמים לולו, תושב כפר קדימה לשעבר, הוא חזר לטהראן, כך הוא מספר, מפני שאחיו היה חולה. הביקור נמשך חמש שנים. רחמים, שהיה נהג בישראל, עבד גם בטהראן כנהג. אלא שהוא התנגע אל שבע שנות שהותו בישראל.

הוא פנה לסוכנות, ביקש שתסיעו חזרה עם אשתו וארבעת ילדיו, שהעציר בהם (12) הוא צבר. הוא הציג מכתב מראש ה מועצה של כפר קדימה, המאשר כי למשפחת לולו מחכה בית בכפר. אך הסוכנות אינה מעלה ארצה על חשבונה אנשים ב פעם שניה — ולשלם את הוצאות הדרך, אין לולו יכול ברגע זה. הוא מוכן להתחייב בכתב, כי יחזיר את הכסף לסוכנות היהודית מהכנסותיו בארץ.

שובו של דיין כנגיריון ממסעו בצפון אירופה. אך הפרסים לא הורתעו עלידי פירסום הידיעה: ההומנה לשר החקלאות הישראלי עמדה בעינה. הוא נתקבל בכבוד ממלכת, הובל לסויר באיוור הפיתוח של צפון פרס, הכתיר את ביקורו בפגישה רשמית עם השאה מוחמד ריוא פלהתי, בארמוני.

לפני חודשים אחרים בלבד קשה היה לתאר כי דבר זה אפשרי. שהרי, מתחת לפני היחסים הישראליים-פרסיים, רוח החשש הפרסי שיחסים אלה יזיקו ליחסי פרס עם הארצות הערביות. גמאל עבד אל-נאצר הורה וגיזר את השאה ה פרסי, לפני כשנתיים, כאשר זה הודיע על כוונתו להעניק הכרה רשמית לישראל. טהראן נאלצה אז להחזיר את שגרירה מקהיר, וסאוס אל-ערב ניבא למוחמד רוא סוף דומה לסופו של נורי אל-סעיד העיראקי. מאז שקד משרד החוץ הפרסי לא להעלות את המתח, לשמור על יחסים טובים עם יתר מדינות ערב.

בתחילה קיבלה ישראל את הנחיית-היסוד הזו. המגעים הידיותיים הראשונים נגעו לבעיות של עליה לישראל. בין 1947 ל-1951, לפני שנורי אל-סעיד איפשר לרכבות יהודי עיראק לחתר על אזרחותם ולעלות

הלק מן הפעולות האלה היה קשור שהרי לא תיתכן כמעט פעולה כלשהי בפרס, שאין לה צד כספי. הקשרים התרחבו, ותוך עשר שנים לבשו גופך של היסכמים מסחריים מגוונים.

פרס היא ארץ גדולה מאד, אשר יכולה לקיים בנוחיות אכלוסיה של 30 מיליון איש. יושבים בה כיום 20 מיליון בלבד, הדחוסים ברובם בעוני משחזר על פחות מ-10 אחוז של הקרקע הראייה לעיבוד. מקורי-המכנסה העיקרי הוא הנפט. החקלאות פרימיטיבית ודלה, התעשייה נמצאת בחיתוליה, המסחר מוגבל עלידי רמת המחיה הנמוכה. רק טהראן, העיר הרחבה בת שני מיליון התושבים, מראה סימנים של עושר.

אל תוך החלל הריק העצום הזה הכתננה הכלכלה הישראלית. בתחילה היתה זו הסתגלות של מוצרים תעשייתיים מיגמרים. פרס, אשר ייבאה כל דבר — החל בנורות חשמל ומיברשות-שיניים וכלה בטקסטיל ובמגוון עים — היתה מוכנה לקלוט מוצרים ישראלים. רשימת הייצוא הישראלית היתה ארוכה למדי: טקסטילים, צמיגים, מלט,

הזוהר של העלית הפרסית משתרף בתמונה זו של פארה זיבה, תעונדת חלק מאוסף היהלומים הענקי.